

B. *Het Hof van Friesland (1504 - 1811).*

De oprichting van het Hof heeft plaatsgevonden in 1499, toen hertog Albrecht van Saksen een raad van elf leden instelde die rechterlijke en bestuurlijke bevoegdheden bezat. Geleidelijk echter, via een aantal reorganisaties, werden de bestuurlijke bevoegdheden aan het Hof ontnomen, vooral toen de Gedeputeerde Staten sinds 1577 op dit terrein invloed kregen. Voor de verdere lotgevallen van het Hof raadplege men wederom de zgn. rode inventaris (arch. 13). We vermelden hier nog, dat het Hof praktisch de gehele criminele rechtspraak in Friesland uitoefende, terwijl men daar ook in appèl kon gaan tegen de sententies van het Nedergerecht.

Bepaalde civiele zaken overigens werden meteen voor het Hof aanhangig gemaakt. Het archief van het Hof is zeer omvangrijk. Voor de genealoog bevat het een schat aan materiaal, die redelijk toegankelijk is. We noemen de voornaamste bestanddelen:

- 1 Criminele sententieboeken. Deze registers beginnen in 1516 en bevatten de uitspraken van het Hof in criminele zaken. De meeste delen zijn voorzien van een alfabetische index op de namen der beklaagden, zie arch. 13 j, k en l.
- 2 Criminele dossiers, ook genoemd bijlagen van de criminele sententieboeken. Deze dossiers bevatten de stukken die behoren bij de criminele processen. Ze lopen vanaf 1700 en omvatten 490 portefeuilles. Ze zijn toegankelijk door de indices van R.S. Roorda, deels gedrukt (arch. 13 n, o en p), deels in handschrift aanwezig in de collectie Roorda (copie 6195 - 6197). De indices van Roorda betreffen vooral de namen van getuigen, van wie meestal beroep en leeftijd zijn vermeld. De handschriftindices zijn beter dan de gedrukte, maar zeker niet volledig.
- 3 Civiele sententieboeken. Uiteraard behelzen deze de uitspraken van het Hof in civiele zaken. Het oudste deel begint in 1527, maar er zijn nogal wat hiaten, vooral in de 16^e eeuw. De delen vanaf 1618 zijn toegankelijk door eigentijdse indices op de namen van de eisers, waarbij ook de naam van